

Kirjallinen kysymys KK 145/2015 vp

Olli-Poika Parviainen vihr

Kirjallinen kysymys henkilöjunaliikenteen palvelutason turvaamisesta

Eduskunnan puhemiehelle

VR Group ilmoitti 28.8.2015 aloittavansa säästöohjelman ja konsernin historian suurimmat yt-neuvottelut. Henkilöstön arvioitu vähennystarve on enimmillään 570 työntekijää. Säästöohjelmassa esitetään merkittäviä vähennyksiä junavuorojen tarjontaan.

Leikkaukset heikentäisivät monien talousongelmista kärsivien alueiden saavutettavuutta ja elinvoimaa. Esimerkiksi väleillä Tampere—Turku ja Tampere—Jyväskylä lopetettaisiin 12 junavuoroa. Turun ja Helsingin välillä junavuorot vähenisivät neljänneksellä. Erityisen hankalia leikkaukset ovat siksi, että hallitus leikkaa samaan aikaan myös ostoliikenteestä.

Monilukuiset, laadukkaat ja kohtuuhintaiset liikkumismahdollisuudet ovat Suomen talouden perusinfrastruktuuria. Ihmisten arjen lisäksi sen varassa lepäävät myös työllisyys ja elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Mikään yksi liikkumistapa ei sovi kaikkiin tilanteisiin Suomessa. Siksi kaikkia liikennemuotoja on kehitettävä.

Viimeisimmän liikennepoliittisen selonteon mukaan valtion liikennepoliitikan tavoitteina on mm. kehittää raideliikenteen palvelutasoa sekä turvata kaupunkien välisen joukkoliikenteen peruspalvelutaso. Sipilän I hallituksen ohjelmassa ei aseteta raideliikenteelle tavoitteita. Tulevaisuuden suunnitteleminen kunnissa, maakunnissa, yrityksissä ja kotitalouksissa edellyttää kuitenkin, että tiedetään, millaisia liikkumismahdollisuuksia ennakoidaan olevan jatkossa tarjolla. Uuden hallituksen olisikin perusteltua esittää, millaisia eri liikennemuotojen palvelutasoja tällä hallituskaudella tavoitellaan.

Yhtenä mahdollisena tapana kehittää henkilöjunaliikennettä on Suomessa tarkasteltu jo vuosien ajan hallittua kilpailuttamista. Liikenne- ja viestintäministeriö on selvittänyt asiaa viimeksi vuonna 2012.

Tuolloin selvityksessä arvioitiin, että henkilöjunaliikenteen osittainen avaaminen kilpailtavaksi saattaisi parantaa palvelutasoa ja lisätä junalla liikkumista kokonaisuudessaan. Kilpailuttamisessa voidaan kuitenkin onnistua hyvin tai huonosti, ja tulokset riippuvat suuresti myös toteutuksesta. Myös VR kannattaa reilua kilpailua.

Selvityksessä suositellaan, että markkinoiden avaamisessa edettäisiin vaiheittaisten uudistusten ja kokeilujen kautta, ja esitetään monia edellytyksiä onnistuneelle kilpailulle. Tällaisia ovat muun

Kirjallinen kysymys KK 145/2015 vp

muassa läpinäkyvyyden lisääminen, palvelutason varmistaminen, henkilöstön aseman selvittäminen ja infrastruktuuriin panostaminen. Kilpailua voitaisiin kokeilla eri vaiheissa eri kohteissa.

VR Group ja liikenne- ja viestintäministeriö ovat sopineet kaukojunien henkilöjunaliikenteen yksinoikeuden myöntämisestä VR:lle vuoden 2024 loppuun asti. Sopimuksen tavoitteeksi esitettiin pyrkimys turvata monilukuiset, luotettavat ja korkealaatuiset palvelut. Tämän jälkeen mm. lisääntynyt kilpailu bussiliikenteen kanssa on selvästi muuttanut toimintaympäristöä. Olosuhteiden muututtua osapuolten voisi olla perusteltua yhdessä tarkastella sitä, onko sopimus nykyisessä muodossaan ja laajuudessaan paras vastaus uusiin haasteisiin ja liikennepolitiikan tavoitteisiin.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä henkilöjunaliikenteen riittävän palvelutason varmistamiseksi lyhyellä ja keskipitkällä aikavälillä,

aikooko hallitus tuoda eduskunnan käsiteltäväksi liikennepoliittisen selonteon, jossa asetetaan liikennepolitiikan tavoitteet mukaan lukien joukkoliikennettä ja raideliikennettä koskevat palvelutasotavoitteet,

miten hallitus pyrkii varmistamaan henkilöjunaliikenteen toimivan kilpailun edellytykset ja toteuttaako se liikenne- ja viestintäministeriön vuonna 2012 julkaiseman kilpailuselvi-tyksen suosituksia ja

miten hallitus arvioi VR Groupin kanssa tehdyn henkilöjunakaukoliikenteen yksinoikeus-sopimuksen toteuttavan sille asetettuja tavoitteita nykytilanteessa?

Helsingissä 8.9.2015

Olli-Poika Parviainen vihr